

MITEN SUOMALAISSA SANOMALEHDISSÄ KUNNIAAN LIITTYVÄ VÄKIVALTA NÄYTTÄYTYY VUOSINA 2010– 2017?

Lotta Sinkkonen
Opinnäytetyö, syksy 2017
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)+ diakoni

TIIVISTELMÄ

Sinkkonen, Lotta. Miten suomalaisissa sanomalehdissä kunniaan liittyvä väkivalta näyttäytyy vuosina 2010–2017. Diak Etelä, Helsinki, syksy 2017, 39 s. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK)+ diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia suomalaisia sanomalehtiä vuodesta 2010 vuoteen 2017. Työn tavoitteena oli tutkia, miten teema näkyy sanomalehdissä. Opinnäytetyössä esiteltiin myös kunniaan liittyvä väkivalta ja sen erilaiset ilmenemismuodot. Kunniaan liittyvä väkivalta nousi ensimmäisen kerran Suomessa uutisotsikoihin, kun Ruotsissa Fadime Sahindal kuoli kunniamurhan uhrina. Hänen isänsä murhasi hänet, koska Fadime oli isän sanojen mukaan loukannut perheen kunniaa.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisen aineiston analyysina ja teemoitteluna. Aineisto kerättiin suomalaisista sanomalehdistä, jotka olivat ilmestyneet vuodesta 2010 vuoteen 2017. Yhteensä 111 artikkelia löydettiin, jotka käsittelivät kunniaan liittyvää väkivaltaa ja sen ilmenemismuotoja. Nämä artikkelit olivat lehdistä Helsingin sanomat, Kalevala, Turun sanomat ja Aamulehti.

Tulokset osoittivat, että kunniaan liittyvästä väkivallasta kirjoitetaan sanomalehdissä haastattelujen ja teoriapohjaisten artikkelien avulla. Artikkelit olivat kirjoitettu neutraaliin ja korrektiin sävyyn. Maahanmuuttajataustaiset haastateltavat ottivat asiaan kantaa painokkaammin. Toimittajat olivat kirjoittaneet vakavasta asiasta kunnioittavasti eivätkä he olleet liittäneet kunniaan liittyvää väkivaltaa islamiin. Vuonna 2016–2017 artikkeleita oli kirjoitettu huomattavasti enemmän kuin edellisinä vuosina.

Avainsanat: Kunniakulttuuri, väkivalta, kunniaan liittyvä väkivalta, naisen seksuaalisuus

ABSTRACT

Sinkkonen, Lotta. How is honour based violence shown in Finnish newspapers from year 2010 to 2017?

39 p. Language: Finnish. Helsinki, Autumn 2017.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to analyze how honour based violence is shown in Finnish newspapers. The time line was from year 2010 to 2017. The thesis also presents honour based violence and the different forms such as female genital mutilation, forced marriage and honour killing. Honour based violence was raised in people's awareness, when a young girl named Fadime Sahindal was killed in Sweden in 2002. Her father killed her because she had insulted her family's honour.

The data was gathered from different newspapers. Five newspapers were used and 111 articles were found. All the articles were included news from honour based violence, female genital mutilation, forced marriage and honour killing. The analysis method used to process the collected data was theming, which means assorting essential topics into themes.

The result of this thesis showed that honour based violence was written through interviews and theory based articles. The style of the text was written neutrally and correctly. Interviewees that had immigrant background were more outspoken than Finnish interviewees. Reports had written articles in a respectful way even though it is serious subject. They did not attach Islam to honour based violence. In years 2016–2017 articles that discussed honour based violence were released significant amount more than before.

Keywords: honour-based culture, violence, honour-based violence, female sexuality

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 IHMISOIKEUDET JA ETIIKKA.....	7
2.1 Suomen lakipohja ja ihmisoikeudet	7
2.2 Rikosoikeudellinen näkökulma	8
2.3 Kristillinen ihmiskäsitys.....	9
3 KUNNIAAN LIITTYVÄ VÄKIVALTA JA SEN MUODOT	11
3.1 Väkivallan muodot	11
3.2 Kunniakonfliktien yhteisöllinen pohja.....	12
3.3 Kunniaan liittyvä väkivalta	13
3.4 Pakkoavioliitto	15
3.5 Tyttöjen sukuelinten silpominen	16
3.6 Kunniamurha	18
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	20
4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	20
4.2 Teemoittelu laadullisessa analyysissä.....	20
4.3 Laadullisen analyysin aineisto	21
4.4 Aineiston analyysi.....	22
5 TEEMOITTELUN TULOKSET	23
5.1 Kunniaan liittyvä väkivalta	23
5.2 Pakkoavioliitto	24
5.3 Kunniamurha	25
5.4 Tyttöjen sukuelinten silpominen	26
5.5 Tulosten tarkastelu	27
6 POHDINTA	29
6.1 Työn luotettavuus ja eettisyys	29
6.2 Oma ammatillinen kasvu	29
LÄHTEET.....	33

1 JOHDANTO

Jos kontrolli on kuin leijanlennättäjä ja kunnia kuin leija itse, voimme tarkastella konkreettisesti kahden abstraktin käsitteen keskinäistä suhdetta. Leijanlennättäjä päättää, kuinka pitkälle narua uskaltaa höllentää ja kuinka korkealla leija voi vaaratta lentää. Jos leija lipuu taivaalla kauniisti, ei leijanlennättäjällä ole huolta. Kuitenkaan lennättäjä ei saa herpaantua hetkeksikään, sillä hän on leijasta vastuussa. Leija on kallisarvoinen, eikä sitä voi enää korjata, jos se rikkoutuu rajuilmassa (Jyrkiäinen 2009, 83.)

Opinnäytetyöni aiheena on tehdä laadullinen tutkimus teemoittelua käyttäen kunniaan liittyvästä väkivallasta. Aiheen sain, kun tein työharjoitteluni Voimavarakeskus Monikassa, ja siellä osalla asiakkaista oli taustallaan kunniaan liittyvää väkivaltaa. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, miten sanomalehdissä kunniaan liittyvää väkivaltaa näytetään. Kirjoitan myös kristillisen näkökulman työhön ja pohdin kristillistä ihmiskäsitystä ihmisoikeuksien kautta. Osaan kappaleisiin olen liittänyt jordanialaisia sananlaskuja kunniaista, jotta lukijalle aukeaa eri merkitykset kunniaista.

Suomessa kunniaan liittyvä väkivalta nousi keskusteluun vuonna 2002, kun kurdi isä ampui tyttärensä Fadime Sahindalin kuoliaaksi Ruotsin Upsalassa. Motiivi teolle isän mukaan oli, että tytär Fadime valitsi länsimaalaisen elämäntavan ja seurusteli ruotsalaisen miehen kanssa. Isä murhasi Fadimen, koska hän oli häpäissyt perheensä kunnian. (Röstlund 2014.)

Kunniaan liittyvän väkivallan ajatellaan liittyvän muslimeihin ja maahanmuuttajiin, mutta se ei ole sidoksissa uskontoon, vaan kulttuuriin. Esimerkiksi kunniaan liittyvää väkivaltaa esiintyy myös romaniyhteisöissä ja vanhoillislestadiolaisissa yhteisöissä. Romaniyhteisöissä väistäminen kuuluu kunniaan liittyvään väkivaltaan. Siinä henkilö ja suku joutuvat väistämään tai olla väistettyjä, jos hän tai he ovat tehneet toiselle romanille vakavaa vahinkoa ja loukanneet kunniaa. Väistämisvelvollisuuteen kuuluu esimerkiksi toiselle paikkakunnalle muuttaminen ja tätä käytetään kostamisen sijaan. Vanhoillislestadiolaisessa yhteisössä yhteisöstä erottaminen, naisten alisteinen asema ja seksuaalivähemmistöjen kohtelu on sidoksissa kunniaan liittyvään väkivaltaan. (Linjakumpu 2015, 36; Romanit.fi i.a.)

Sosionomin (AMK) kompetensseihin kuuluu kykyä kohdata eri asiakasryhmiä, toimia kulttuurisensitiivisesti ja edistää kulttuurien välistä vuoropuhelua. Näiden lisäksi sosionomin on pystyttävä puolustamaan haavoittuvassa asemassa olevia ja vaiennettuja ihmisiä sekä ajettava heidän etua. Näiden kaikkien kompetenssien tulisi toteutua työelämässä. Mahdollinen puheeksiotto kunniaan liittyvästä väkivallasta olla aluksi vaikeaa, mutta jokaisen sosionomin on tehtävä oma osuutensa auttamistyöstä. (Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2016.)

Keskustelua kunniaan liittyvästä väkivallasta käydään, mutta usein tietoa ei ole tarpeeksi, koska Suomessa ilmiöitä on tutkittu niin vähän ja tämä johtaa omiin spekulatioihin sekä faktoista piittaamattomuuteen. Suomessa pakkoavioliittoja sekä kunniaan liittyvää väkivaltaa esiintyy, mutta osa viranomaisista ei tiedä asiasta, eikä osaa käsitellä tilannetta. Kouluttaminen kunniakulttuureista olisi paikallaan kaikkien kanssa, joilla on kunniakulttuurista tulevia asiakkaita. Kunniaan liittyvää väkivaltaa ei välttämättä uskalleta ottaa puheeksi, koska sitä ei tunneta eikä uskalleta puuttua perheen ”kulttuuriin”. Kunniaan liittyvä väkivalta ei ole uusi pahoinpitelyn muoto Suomessa, mutta sen kitkeminen vaatii kaikkien viranomaisten panoksen. (Ahopelto 2016; Paajanen 2016, 84.)

2 IHMISOIKEUDET JA ETIIKKA

2.1 Suomen lakipohja ja ihmisoikeudet

Kaikissa maailman valtioissa on perustuslaki. Perustuslaki koostuu kansanvallan keskeisimmistä pelisäännöistä, arvoista ja periaatteista. Tämä määrittää kaiken perustan esimerkiksi lainsäädännön ja julkisen vallan välillä. Suomessa perustuslaki astui voimaan 1.3.2000. Perustuslaissa asettaa muun muassa seuraavia sääntöjä: Eduskunta valitsee pääministerin, jonka presidentti nimittää. Tasavallan presidentti tekee päätökset valtioneuvoston valmistelusta ja ratkaisuehdotuksista. Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi. Perustuslaki takaa yksilölle perusoikeudet. (Oikeusministeriö 2017.)

Perustuslaissa yksilölle taataan perusoikeudet ja näihin kuuluu omat ihmisoikeudet. Kunniaan liittyvä väkivalta on ihmisoikeuksia rikkovaa ja yksilöä vahingoittavaa toimintaa. Kunniaan liittyvä väkivalta rikkoo muun muassa oikeutta olla menemättä naimisiin, oikeutta avioliittoon, oikeutta vapauteen ja turvallisuuteen ja oikeutta elämään. Nämä kaikki sisältyvät Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevaan yleissopimukseen. Kunniaan liittyvä väkivalta loukkaa myös taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia, jos esimerkiksi perheen isä kieltää tyttäreltään oikeuden käydä koulua ja oikeuden käyttää terveydenhuoltoa. Oikeus terveyteen ja oikeus opetukseen sisältyy Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevaan yleissopimukseen. (Ihmisoikeudet 2017; Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus 1976.)

Suomen rikoslaki ei tunnista kunniaan liittyvä väkivaltaa erillisenä rikosnimikkeenä vaan se linkitetään pahoinpitelyyn ja tuomio käräjäoikeudessa tulee sen mukaan. Kunniaan liittyvä väkivalta on piilorikollisuutta ja se harvoin tulee poliisin tietoon. Ihmisoikeusnäkökulmasta kunnian nimessä tehdyt rikokset ovat ongelmallisia tavallisiin väkivaltarikoksiin katsoen, koska me jäävät usein rankaise-matta. (Hansen & Jäppinen & Latvala & Sams 2016, 149.)

2.2 Rikosoikeudellinen näkökulma

Poliisin tehtävä on poliisilain mukaan turvata oikeus- ja yhteiskuntajärjestelmä, turvata ja ylläpitää yleistä järjestystä ja rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisin kuuluu huolehtia kansalaisten turvallisuudesta. Poliisin toimivalta perustuu pääasiassa poliisilakiin, mutta rikosten tutkinnassa poliisin toimivalta perustuu taas esitutkintalakiin ja pakkokeinolakiin. (Poliisilaki 2011; Holm 2012, 136.)

Poliisi saa yleensä tiedon mahdollisesta kunniaan liittyvästä väkivallasta esimerkiksi kotihälytystehtävän aikana. Mahdollisen rikoksen kartoittamista vaikeuttaa esimerkiksi tulkin ja naispoliisin puuttuminen. Kunniakulttuureissa ei ole sopivaa, että naispuolinen puhuu tuntemattoman miespuolisen kanssa kahdestaan, vaikka tämä olisi viranomainen. Naispuolisen poliisin puuttuessa voi tilanne mennä siihen, että miehet kertovat tapahtumien kulun ja siksi todenmukaista vastausta ei saada. Poliisi saattaa törmätä myös puhumattomuuteen, koska kunnia-kulttuureissa perheen asioita ei haluta tuoda viranomaisille tietoon, vaan ne hoidetaan omassa yhteisössä. Muut perheenjäsenet saattavat suojella tekijää esimerkiksi lojaalisuudesta tai pelosta. Avoimesti asioita kertova perheenjäsen saattaa joutua vaikeuksiin muun suvun taholta. (Holm 2012, 138–139.)

Kaikki väkivallan muodot ovat Suomen rikoslaissa rangaistavia. Kunniaan liittyvä väkivalta rinnastetaan yleensä lähisuhdeväkivalta, eikä sitä nähdä omana rikoksena. Suomessa avioliiton voi solmia, jos ei ole esteitä sen solmimiselle. Avioliittoa ja sen solmiminen pitäisi aina perustua vapaaehtoisuuteen. Suomen laissa ei ole määritelty pakkoavioliittoa käsitteenä, mutta lain mukaan ketään ei saa pakottaa avioliittoon. Pakkoavioliiton solmimiseen liittyy yleensä väkivaltaa, henkistä väkivaltaa ja pakottamista ja ne täyttävät rikoslaissa laittoman uhkauksen ja pakottamisen pykälät. (Aapakallio 2014, 15.)

Suomen rikoslain mukaan pahoinpitely määritellään törkeäksi, kun aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila ja, kun rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla. Teräaseen tai muun hengen-

vaarallisen välineen käyttö luokitellaan myös törkeäksi pahoinpitelyksi. Vankeusrangaistus asteikko on yhdestä vuodesta kymmeneen vuotta. Teko on yleisen syyttäjän alainen ja vanhenee 20 vuodessa. Tyttöjen sukuelinten silpomiseen sovelletaan rikoslain pahoinpitelyn säädöksiä. Suomessa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä on velvollisuus ilmoittaa mahdollisesta sukuelinten silpomisesta poliisille. Voisi siis olla mahdollista, että tytön sukuelinten silpominen päättyisi oikeuteen. Lastensuojelupäätöksiä, jotka olisi perusteltu epäillyn tai todetun sukuelinten silpomisella on tehty muutamia. (Lidman 2015, 249; Rikoslaki 1889.)

Kunniaan liittyvään väkivaltaan sovelletaan yleistä rikoslainsäädäntöä. Pykälinä olivat esimerkiksi pakottaminen, vapaudenriisto, laiton uhkaus, pahoinpitely, murha, surma ja tappo. Suomen viranomaisten tulisi ryhtyä toimenpiteisiin viipymättä, jos he saavat tiedon kunniaan liittyvästä väkivallasta, muuten he rikkovat kansainvälisiä velvollisuuksiaan. Viranomaisten tulisi ehkäistä kunniaan liittyvää väkivaltaa, auttaa väkivallan uhreja sekä suojella heitä ja saattaa tekijät rikosoikeudelliseen vastuuseen, koska se on heidän velvollisuutensa. Kunnia väkivallan syynä ei saisi vaikuttaa lieventävästi rikosoikeudelliseen seuraamukseen. (Aapakallio 2014, 15.)

Rikoksentekijää tulisi aina rangaista teoistaan, mutta mitä voidaan tehdä, kun taustalla on yhteisö ja yhteisöllinen painostus? Ennaltaehkäisykeinona pelottelu vankilasta ja rangaistuksista saattaa toimia, mutta lopulta ihmisen on tehtävä itse päätös siitä, onko yhteisöön kuuluminen ja yhteisön hyväksyminen tärkeämpää kuin vankilatuomio. (Aapakallio 2014, 15.)

2.3 Kristillinen ihmiskäsitys

Ja Jumala loi ihmisen kuvakseen, Jumalan kuvaksi hän hänet loi, mieheksi ja naiseksi hän loi heidät (1. Moos 1:27)

Kristillinen ihmiskäsitys pohjautuu Raamattuun. Jokainen vanki, vanhus, kehitysvammainen, päihderiippuvainen ja köyhä on yhtä arvokas kuin kaikki muutkin.

Jokainen ihminen on Jumalan luoma ja yhtä arvokas. Jumalan luomistyön pohjalta Luojan ja ihmisen välillä on mahdollisuus keskinäiseen dialogiin. (Rättyä 2012, 81.)

Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan ketään apua tarvitsevaa ei saa hylätä ja jättää ulkopuoliseksi, vaan kaikkia on aina autettava. Jokaisella ihmisellä on oikeus kokea olevansa hyväksytty ja anteeksiannettu. Armo on tärkeä käsite kristillisessä ihmiskäsityksessä. Ihminen on samaan aikaan syntinen ja vajavainen. Tämän takia hän tarvitsee armoa ja anteeksiantoa. Jumala on rakkaus, joka antaa ihmiselle kyvyn ja voiman rakkauteen. Ihminen ei jaksakaan omin voimin tehdä parannusta eikä kykene näin itse itseään pelastamaan. (Toive 2014.)

Toivo on keskeinen osa kristinuskoa. Toivo lähtee tosiasioiden myöntämisestä, sen etsimisestä ja katsomisesta. Jumalan armo toteutuu, kun ihminen tunnistaa, tunnustaa ja katuu virheitään ja näin vapautuu syyllisyydestään. Armo toteutuu myös olemuksellisesta häpeästä vapautumisena. Vaikka ihmistä olisi mitätöity ja nöyryytetty, vaikka häneltä olisi viety ihmisoikeudet ja hänen rajojaan rikottu, Jumalan silmissä hän on kaunis, Jumalan oma kuva, samalla viivalla jokaisen muun luodun ihmisen kanssa. (Toive 2014.)

Kristillisessä ihmiskäsityksessä ihmisen ajatellaan olevan iäisyysolento. Tämä tarkoittaa sitä, että tekomme vaikuttavat myös tuonpuoleiseen elämään. Ihminen ei tee valintoja vain tämän elämän näkökulmasta vaan myös iäisyyden näkökulmasta. Jeesuksen ristikuolema mahdollistaa meille iankaikkisen elämän ja Jumalan rakkauden meitä kohtaan, jos uskomme häneen. (Joh. 3:16; Toive 2014.)

Kristillisen etiikan kaksi tunnetuinta moraaliopetusta on rakkauden kaksoiskäsky ja kultainen sääntö. Näiden periaatteiden mukaan ihmisen tulisi rakastaa lähimmäistä niin kuin itseään ja Jumalaa yli kaiken. Lähimmäisille tulisi tehdä niin kuin ihminen haluaisi itselleen tehtävän. Ihmisellä on halu saada yhteys muihin ihmisiin sekä tuntea arvostusta. (Matt. 7:12; Mark.12:28-34.)

3 KUNNIAAN LIITTYVÄ VÄKIVALTA JA SEN MUODOT

3.1 Väkivallan muodot

Parisuhdeväkivalta on usein sukupuolittunutta väkivaltaa ja se perustuu vallankäytölle ja uhrin kontrolloimiselle. Väkivalta voi olla alussa hienovaraista, jolloin uhri ei pysty tunnistamaan sitä. Väkivallan eri muodot voidaan jakaa seuraaviin kategorioihin: fyysinen, henkinen, seksuaalinen ja taloudellinen. Nämä kaikki aiheuttavat uhrille kärsimystä ja heikkenevää elämänlaatua. Parisuhdeväkivallasta on erittäin vaikeaa irrottautua, koska kynnys hakea apua on suuri. Uhri häpeää ja syyttää itseään tapahtumista. Väkivallan tekijä kietoo uhrin sormensa ympärille ja vakuuttaa hänelle, ettei hän pärjää yksin. Väkivallan kierre alkaa yleensä väkivaltaisella teolla. Tekijä pyytää anteeksi ja uhri antaa anteeksi. Kaikki on hetken aikaa hyvin, mutta sitten sama tapahtuu. Uhri joutuu noidankehään, mistä on todella vaikea päästä lopullisesti irti.

Fyysinen väkivalta on yksinkertaisin tunnistaa väkivallan muodoista, koska se jättää todennäköisimmin fyysisiä jälkiä uhriin. Fyysinen väkivalta voi alkaa esimerkiksi tönäisyllä tai kiinni pitämisellä ja kasvaa siitä lyönteihin. Fyysistä väkivaltaa on esimerkiksi lyöminen, potkiminen, hiuksista repiminen, teräaseella lyöminen, kuristaminen ja kulkemisen estäminen pitelemällä kiinni. Fyysinen väkivalta on myös hoidotta jättäminen, esineillä heittäminen, lääkkeiden panttaaminen, huumausaineminä ja unenriisto. Nämä kaikki vaikuttavat uhriin negatiivisesti ja traumatisoivat häntä. (Naisten linja 2017; Monika-naiset liitto 2011, 11.)

Henkinen väkivalta on yleensä ensimmäinen merkki väkivaltaisesta puolisosta. Henkiseen väkivaltaan kuuluu esimerkiksi haukkumista, mitätöintiä, kontrollointia, mustasukkaisuutta, kiristämistä ja painostusta. Uhrin minäkuva ja itsetunto rikotaan pala palalta, jotta hän ei enää uskalla puolustaa itseään. Väkivallan tekijä saattaa alussa hienovaraisesti huomauttaa esimerkiksi painon noususta ja pikkuhiljaa jatkaa loukkaavammilla huomautuksilla ja lopulta suoraan haukkua uhria. Mustasukkaisuus ja kontrollointi alkavat samalla tavalla hienovaraisesti. Uhrin itsetuntoa hivelee ajatus puolisosta, joka on hänestä huolissaan ja haluaa suojella

häntä. Lopulta uhri ei saisi liikkua mihinkään, ettei hän puhuisi esimerkiksi vieraille miehille. Maahanmuuttajanaisten puoliset uhkailevat usein lasten pois vie misellä ja uskottelevat uhreille, etteivät viranomaiset kuuntele heitä. (Naisten linja 2017; Monika-naiset liitto 2011, 11.)

Seksuaalisuutta loukkaava väkivalta on uhrin koskemattomuuden ja itsemäärää misoikeuden rikkomista. Seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa puolustellaan usein uhrin pukeutumisella ja humalatilalla. Näillä ei ole mitään tekemistä asian kanssa vaan uhri on aina syytön tilanteeseen ja väkivallan tekijällä on vastuu ri koksestaan. Esimerkkinä seksuaalisesta väkivallasta on ahdistelu, raiskaus, sek sin kuvaaminen, seksiin painostaminen ja sammuneen ihmisen seksuaalinen hy väksikäyttö. Hyväksikäytön uhri syyttää yleensä itseään tapahtuneesta eikä ha lua hakea apua. Avioliitossa ja parisuhteessa tapahtuva raiskaus on yhtä vakava kuin niin sanottu puskaraiskaus. (Naisten linja 2017.)

Taloudellinen väkivalta rajoittaa uhrin oikeutta tehdä taloudellisia päätöksiä ja käyttää omia rahoja. Väkivallan tekijä voi käyttää uhrin tienaatut rahat, kieltää uhria käymästä töissä ja elatusavun pimittäminen. Uhrin maksukortteja voidaan pitää piilossa ja niiden käyttöä rajoitetaan. Taloudellinen väkivalta kietoutuu henkiseen väkivaltaan, koska uhria kontrolloidaan ja rajoitetaan. (Naisten linja 2017.)

3.2 Kunniakonfliktien yhteisöllinen pohja

Pahat pelkäävät lakia, mutta hurskaat ihmiset pelkäävät juoruja (Gi ray & Romppanen 2012, 53.)

Halutakseen ymmärtää kunniaan liittyvää väkivaltaa ilmiönä on ensin tutustuttava kunnialtuttureihin ja niissä valloillaan olevaa ajattelutapaa. Tavallisesti jokainen ihminen määrittää itse mikä on kunniallista ja mikä kunniaa loukkaavaa. Kunnia kulttureissa yksilön ajattelutapa ylettää yhteisöön asti.

Kunniakäsitykset, sukupuoliroolit ja kunniallinen käyttäytyminen opitaan yleensä lapsuudessa. Toiminnallisten mallien omaksuminen tapahtuu helpommin, jos väkivalta– ja kunniakäsitykset ovat osa kasvuympäristöä. Mikäli kasvuympäristöä ympäröivä yhteiskunta ei puutu kunniaan liittyvään väkivaltaan tai tarjoa vaihtoehtoisesti tukea uusien kasvumallin löytämiseen, omaksuu lapsi epärakentavat toimintamallit, missä väkivalta on hyväksyttävää. Sukupuoliroolit määrätään lapsena ja kapinoiminen niitä vastaan ei ole hyväksyttävää. Voidaan ajatella, että koko yhteisö on haitallisten kunniakäsitysten uhri. Kulttuuri elää vahvana ja ”pakottaa” yhteisön jäsenet toteuttamaan ikivanhoja perinteitä. Olisi tärkeää, että koko yhteisöön voitaisiin vaikuttaa ja haastaa heitä muuttamaan käsityksiä ihmis-oikeuksista ja kunniaista. Tällä tavalla haitallisia perinteitä on helpompi kitkeä pois. (Rautiokoski & Janhunen-Ruusuvuori 2016, 18.)

Joissain kollektiivissa yhteisöissä jäseniin kohdistuva paine voi ulottua maailmanääriin. Yksilö ei pääse helposti pakoon kontrollia ja väkivallan kahleista on hankala irrottautua. Tämä uhka kohdistuu myös niihin jäseniin, keiltä odotetaan konfliktin ratkaisua voimakeinoin. Väkivalta perheessä jättää aina syvät haavat uhriin ja tekijöihin. Uhrin vanhemmat saattavat kamppailla ristiriitojen ja häpeän kanssa. He haluavat pysyä yhteisön silmissä kunniallisina, koska sen menettäminen johtaa yleensä eristämiseen ja väkivaltaan. Toisaalta he tuntevat kiintymystä lastaan kohtaan, mutta kokevat olevansa epäonnistuneita kasvattajia. Tärkein tehtävä on kasvattaa ”hyvä” tyttö ja siinä epäonnistuminen on pettymys. (Lidman 2015, 189.)

3.3 Kunniaan liittyvä väkivalta

Nainen on kuin kuppi; jos joku juo siitä, kukaan toinen ei tahdo sitä.
Nainen on kuin lasiruutu; kun se menee rikki, sitä ei saa ehjäksi (Giray & Romppanen 2012, 51.)

Kunniaan liittyvä väkivalta on termi, jota käytetään, kun henkilöä epäillään yhteisöllisten siveysperiaatteiden loukkaamisesta ja tästä aiheutuvasta väkivallasta.

Uhkailu, pakottaminen, väkivalta ja murha kunnian varjolla ilmenevät patriarkaalisisessa (miesvaltaisessa ja -johtoisissa) yhteisössä tai ryhmissä. Kunniakäsitykseen liittyy vahvasti Lähi-idässä syntynyt vuosituhansia vanha käsitys kunniallisuudesta. (Blom & Erikson 2008, 8.)

Eniten kunniaväkivaltaa ja kunniaan liittyviä konflikteja esiintyy Lähi-idässä (Irak, Iran, Afganistan ja Syyria), Afrikan valtioissa ja Intiassa ja sen lähialueilla esimerkiksi Nepalissa, Pakistanissa ja Bangladeshissa. Näissä valtioissa tuomion saanut henkilö voi saada alennetun tuomion rikoksestaan, jos hän on tehnyt rikoksen kunnian nimessä. (Kvinnoforum 2003, 9; Rautiokoski & Janhunen-Ruusuvuori 2016, 12.)

Kunnia määritellään naisen seksuaalisuuden ja naisen käyttäytymisen mukaan. Naisen kunnia kattaa koko perheen ja jopa suvun kunnian. Kunnia nivoutuu yhteisön siveysperiaatteisiin. Yksi 'moraaliton' teko naiselta voi tahrata perheen maineen loppuelämäksi. Kunnian tahriintuminen voi eristää ihmisen koko yhteisöstä. Jos joukossa on mätä omena, pidätkö sen vai heitätkö pois? Tämä kiteyttää kunnian merkityksen joissain yhteiskunnissa ja yhteisöllisissä ryhmissä. (Husseini 2014, 21; Monika-naiset liitto ry 2013, 9.)

Keskeisenä kunnian puolustamiseen liittyvän väkivallan ja muun väkivallan erottavana tekijänä pidetään sitä, että kunniaan liittyvä väkivalta on joidenkin yhteisön jäsenten silmissä anteeksiannettavaa, joten väkivallan tekijä kokee tekonsa oikeutetuksi. Esimerkiksi uhrin veljen ystävät tai tuttavat saattavat pyytää veljeä kontrolloimaan tai vahtimaan siskoaan, ettei hän tee kunniattomia asioita ja häpäise perhettä. Osa yhteisöstä voi joko osallistua kunniaan liittyvä väkivallan tekoon tai antaa sille hiljaisen hyväksynnän. (Kvinnoforum 2003, 8; Monika-naiset liitto ry 2013, 9).

Tavallisesti nuoret naiset ja tytöt ovat kunniaan liittyvän väkivallan uhreja, mutta pojat ja nuoret miehet voivat myös joutua kokemaan kunniaväkivaltaa esimerkiksi seksuaalisen suuntautumisen takia. Lisäksi vammaiset maahan muuttaneet ovat

erityisen haavoittuvassa asemassa, koska he ovat usein riippuvaisia taloudellista ja huoltosuhteessa olevista syistä muista ihmisistä. Vammaiset naiset ovat vielä suuremmassa riskissä joutua kunnian liittyvän väkivallan uhriksi. Esimerkiksi pakkoavioliitto on helpompi järjestää vammaiselle, joka ei välttämättä ymmärrä tai osaa puolustautua siltä. Kunniaan liittyvää väkivaltaa on vaikea tunnistaa vammaisista, koska he ovat riippuvaisia avustajastaan tai perheenjäsenestään taloudellisesti ja sosiaalisesti. (Hansen, Jäppinen, Latvala ja Sams 2016, 50.)

3.4 Pakkoavioliitto

Pakkoavioliitolla tarkoitetaan tilannetta, jossa osapuolista molemmat tai jompikumpi menevät naimisiin ilman suostumustaan. Pakkoavioliittoja solmitaan taloudellisen tilanteen takia, kunniasyistä ja vanhempien halusta. Pakkoavioliitto-tyyppiä on kuusi: Lapsivaimo ja nuori vaimo, toinen vaimo, raiskattu, leskiavioliitot, vaihtokauppa ja lapsena kihlatut. Useissa tapauksissa uhri ei ole tavannut tai puhunut tulevan puolisonsa kanssa ja he tapaavat vasta hääpäivänä. Pakkoavioliitot luokitellaan ihmisoikeusrikkomuksiksi ja niitä ei voi oikeuttaa kulttuurin tai uskonnon kautta. (Forced marriage i.a; Lidman 2015, 267.)

Uhri huijataan usein pakkoavioliittoon kiristyksen kautta. Uhkailu ja painostus saavat uhrin suostumaan liittoon, vaikka sisimmässään hän ei sitä haluaisi. Monesti uhri lähetetään ulkomaille tapaamaan sukulaisia tai ystäviä ja siellä hänelle paljastuu, että kyseessä onkin avioliitto. Pakkoavioliittoa voidaan käyttää myös kunnian palauttamisena tai säilyttämisenä. Uhreina voi olla miehiä sekä naisia, mutta naiset ovat suuremmassa vaarassa joutua pakkoavioliittoon. Kollektiivisissa kulttuureissa pakkoavioliitot ovat yleisempiä kuin individuaalisissa. Individuaalisessa kulttuurissa ajatellaan puolison valitsemisen olevan oma asia. Kollektiivisessä kulttuurissa avioliitto vaikuttaa kaikkiin perheenjäseniin ja yhteisöön. Hyvä avioliitto tuo kunniaa perheille ja siitä kieltäytyminen on häpeäksi. (Forced marriage i.a; Lidman 2015, 255.)

Uhrin voi olla vaikea kieltäytyä avioliitosta, koska se tuo häpeää perheelle ja pahimmassa tapauksessa perhe voi hylätä uhrin. Kollektiivisissa yhteisöissä ja kulttuureissa ilman perhettä eläminen on hankalaa, koska uhri joutuu aloittamaan alusta aivan yksin. Uhrin kieltäytyessä avioitumasta perheen valitseman puolison kanssa seurauksina voi olla väkivaltainen käytös, eristäminen muista ja murha. (Monika-naiset liitto 2011, 15.)

Pakkoavioliitot ovat naisiin kohdistuvaa sukupuolittunutta väkivaltaa, jossa naisen valinnanvapautta rajoitetaan. Se edistää naisten yksilönoikeuksien piittämättömien asenteiden jatkumoa ja samalla pakkoraskaudet ja pakkoraiskaukset jatkuvat. Pakkoavioliitot ovat viranomaisten silmissä mutkikas ongelma, koska se on vaikeampi tavoittaa kuin esimerkiksi fyysisen väkivallan jättämät jäljet. (Lidman 2015, 255.)

Suomessa pakkoavioliitot ovat suurelle osalle tuntematon käsite, vaikka kansalaisjärjestöissä niihin on törmätty vuosien ajan. Monille pakkoavioliitto ja järjestetty avioliitto ovat sama asia ja ne menevät usein sekaisin. On erittäin tärkeää, että ne erotetaan toisistaan. Järjestetty avioliitto perustuu vapaaehtoisuuteen ja molempien osapuolien hyväksyntään. Vanhemmat ja sukulaiset ovat yleensä järjestettyjen avioliittojen takana. Puolison valinta perustuu esimerkiksi hyödyllisiin suhteisiin ja tulevaisuuden turvaamiseen. Nämä avioliitot ovat täysin hyväksyttyjä ja ne ovat yleisiä kollektiivisissa kulttuureissa. (Baladiz 2009, 135.)

3.5 Tyttöjen sukuelinten silpominen

Tyttöjen sukuelinten silpominen on vanhoista heimoperinteistä syntynyt tapa, jota harjoitetaan maailmanlaajuisesti. Tämä on myös yksi kunniaan liittyvän väkivallan muodoista, koska siinä varmistetaan naisen siveellisyys. Yleinen harhaluulo on, että vain islaminuskoiset harjoittavat tätä perinnettä. Totuus kuitenkin on, että kaikista uskontokunnissa tapahtuu silpomista. Silpomisen tarkoituksena on hillitä tytön seksuaalisia haluja ja tehdä hänestä siveä. Monissa yhteisöissä silpominen on eräänlainen aikuistumisriitti, jossa työstä tehdään nainen. Silpominen on tie

naiseuteen ja heimon jäsenyyteen. Sen ajatellaan kuuluvan naisena oloon ja naisena elämiseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012, 16.)

Monilla heimoilla on uskomuksia, että ei-silvottu tyttö on kömpelö ja hän on häpeäksi perheelleen. Tyttö ei ole avioainesta eikä tuo kunnia perheelleen, ellei hän ole silvottu. Varsinkin monien äitien huoli on tulevaisuudessa naimakaupat, koska tuleva sulhanen ei välttämää halua ei-silvottua tyttöä. Ei-silvotun tytön sukuelimiä pidetään rumana ja epähygieenisinä. Silpominen on nimenomaan naisten ylläpitämä perinne ja siihen liittyy sosiaalinen hyväksyntä. Heimoperinteet tukevat uskomusta, että silpominen parantaa vääränlaisesta seksuaalisuuden naisella. Näitä ovat esimerkiksi haluttomuus, lesbous ja liika kiihottuminen. (Lidman 2015, 245; Sosiaali- ja terveysministeriö 2012, 16.)

Tyttöjen sukuelinten silpomista on neljä tyyppiä, jota yleensä käytetään. Tyyppi 1 on klitoriksen ja/tai klitoriksen hupun osittainen tai kokonaan poistaminen. Tyyppi 2 on klitoriksen ja pienten häpyhuulten poisto. Isot häpyhuulet saatetaan typistää. Tyyppi 3 on kaikista brutaalein. Siinä poistetaan klitoris, pienet häpyhuulet ja isot häpyhuulet. Virtsalle ja kuukautisverellä jätetään pieni aukko. Sukupuolielin omellaan lopuksi kiinni ja hääyönä naisen/tytön aviomies leikkaa tikit auki. Neljäs tyyppi on kaiken muunlainen vahingoittava toimenpide esimerkiksi viiltäminen, lävistäminen ja pistäminen. Yleensä silpominen tehdään ennen 15 vuoden ikää. Välineinä voidaan käyttää partakoneen terää, lasinpalaa tai veitsiä. Puudutusta ei ole ja välineet eivät ole steriilejä, joten infektioriski on suuri. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012, 13.)

Tyttöjen sukuelinten silpomista harjoitetaan osassa Afrikan maissa sekä Lähi-idän ja Aasian maissa. Maahanmuuttajien kasvun takia myös Euroopassa, Pohjois-Amerikassa, Australiassa ja Uudessa-Seelannissa on alkanut esiintyä ympärileikattuja naisia. Tarkkaa lukua silvotuista tytöistä ei ole, mutta on arvioitu, että pelkästään Afrikassa on 91,5 miljoonaa silvottua tyttöä. 28:ssa Afrikan ja Lähi-idän maassa asuu silvottuja tyttöjä. Nämä maat ovat: Benin, Burkina Faso, Djibouti, Egypti, Eritrea, Etiopia, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Jemen, Kamerun, Kenia, Keski-Afrikan tasavalta, Liberia, Mali, Mauritania, Niger,

Nigeria, Norsunluurannikko, Senegal, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Tansania, Togo, Tshad ja Uganda (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012, 14.)

Ympärileikkaus tapa vaihtelee maiden ja heimojen välillä. Tyyppi 3 eli infibulaatiota esiintyy kuitenkin eniten Malissa ja Afrikan maissa Somaliassa, Djiboutissa ja Pohjois-Sudanissa. Tämän lisäksi Egyptissä, Etiopiassa ja Eritreassa esiintyy infibulaatiota. Euroopassa asuu tällä hetkellä noin 500 000 silvottua tyttöä ja naista ja 180 000 on riskissä joutua silvotuksi. Koko maailmassa on 20 miljoonaa tyttöä ja naista, jotka ovat silvottu. Myös Suomessa on alkanut tulla esiin silvottuja naisia. Helsingin Sanomat julkaisi artikkelin 28.3.2017, jossa kerrotaan, että synnytysaleihin Suomessa tulee viikoittain silvottuja naisia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012, 14.)

Moderni oikeuskäsitys pitää silpomisperinnettä vakavana häpäisynä ja alistamisena. Sillä hallitaan naisen seksuaalisuutta sekä hänen kehoa koko elämän ajan. Silpomiseen liittyvä ruumiillinen kipu ja pysyvät terveydelliset haitat aiheutetaan hyvää tarkoittaen, joka perustuu kyvyttömyydelle kyseenalaistaa perinteitä. Yksilöiden syyllistäminen ei tuota tulosta, vaan keskustelu tulisi käydä yhteisön sisällä. Suhtautuminen silpomiseen vaihtelee etnisten ryhmien sisällä, siksi ei voi niputtaa saman etnisen ryhmän jäsenten suhtautumista asiaan. Suomessa asuvat leikkausperinnettä suosivat etniset ryhmät ovat muuttuneet viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana entistä kriittisemmiksi silpomista kohtaan. (Lidman 2015, 254.)

3.6 Kunniamurha

Kunnian menetettyä, voiko eläminen olla pahempaa kuin kuolema? (Giray & Romppanen 2012, 58.)

Kunniamurha sitoo itseensä kaksi täysin vastakohtaista sanaa ”kunnian” ja ”murhan”. Kenenkään murhaaminen ei kuitenkaan voi olla kunniallista. Kansainvälisessä keskustelussa on haluttu muuttaa kunniamurha sanan kunnian tai intohimon nimissä tehdyt murhat. Niin kutsutut intohimo- tai mustasukkaisuusrikokset

perustuvat yksilöllisyyteen ja seksuaaliseen mustasukkaisuuteen toisinkuin kunnarikokset, jotka taas perustuvat yhteisöllisyyteen, sukuun ja statukseen. (Luopajarvi 2004, 189.)

Kunniamurhia tehdään useiden eri yhteisöjen, uskontojen, kansallisuuksien ja kulttuurien piirissä. Kunniamurha on kaikista radikaalein 'kunnian' palautuksen muoto. Joka päivä noin kolmetoista naista murhataan, koska he ovat käyttäytyneet "moraalittomasti". Tämä luku on vain arvio, koska monet kunniamurhat naamioidaan katoamisen tai itsemurhan avulla. Joissakin kunniamurha tapauksissa uhrin puoliso ja lapset murhataan myös. (Husseini 2014, 8; Slåen 2012, 101.)

Kunniamurhan uhreina voivat olla naiset, tytöt, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt ja miehet. Yleensä uhreina ovat kuitenkin nuoret naiset. Kunniamurhat voidaan suunnitella hyvinkin tarkasti perheen tai yhteisön kesken. Aina murhat eivät ole suunniteltuja, mutta silloinkin tekijällä on koko yhteisön tuki. Kummassakin tapauksessa uhri on suojaamaton ja suuressa vaarassa. (Honour based violence awareness network i.a.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön aiheen valinta perustui mielenkiinnon kohteisiin. Olen kiinnostunut moni-kulttuurisuudesta ja naisiin kohdistuvasta väkivallasta ilmiönä, joten näihin liittyvä aihe tuntui luonnolliselta valinnalta. Näitä käsitteitä kartoittamalla lähdin miettimään tutkimuskohdetta. Kunniaan liittyvä väkivalta tuli mieleeni helmikuussa 2016, kun hain työharjoitteluun Voimavarakeskus Monikaan ja pääsin sinne haastatteluun. Haastattelussa keskustelimme väkivallasta ja väkivalta-työstä sekä kunniaan liittyvästä väkivallasta. Aihe vahvistui entisestään ja päätin tehdä kirjallisuuskatsauksen suomalaisista sanomalehdistä ja tutkia, miten niissä näyttäytyy kunniaan liittyvä väkivalta vuosina 2010–2017.

Opinnäytetyön prosessi alkoi ideapaperin esittämisellä syyskuussa 2016. Suunnitelman esitän tammikuussa 2017. Kirjoitan opinnäytetyön loppuun kesällä 2017 ja esitän käsikirjoituksen lokakuussa 2017.

Tutkimuskysymykseni on:

Miten suomalaisissa sanomalehdissä kunniaan liittyvä väkivalta näyttäytyy vuosina 2010–2017?

4.2 Teemoittelu laadullisessa analyysissä

Teemoittelu on yksi laadullisen analyysin perusmenetelmistä. Sen avulla aineistoa pyritään hahmottamaan keskeisiä aihepiirejä ja teemoja. Teemoittelun ideana on pilkkoa aineistoa aihepiirin mukaan ja etsiä tiettyä teema koskevia näkemyksiä, lausumia ja tekstejä, joissa puhutaan kyseenomaisesta teemasta. Teemoiksi voidaan valita esimerkiksi toistuvat aiheet (Sami Ritokoski i.a.)

Teemoittelussa korostuu teeman sisältö. Teorialähtöisessä teemoittelussa lähdetään tutkimaan aineistoa teorian ohjaamana. Aineisto pilkotaan osiin, tutkien miten valittu näkökulma nousee esiin aineistosta ja millaisia mainintoja siihen liittyy. Teemoittelun tueksi voidaan tehdä teemakortisto ja siihen voidaan aineisto pilkkoa eri aihealueittain. Ideana on etsiä aineistosta tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. Nämä näkemykset viedään sitten kortistoon sitä kuvaavan teeman alle. Näin saadaan luokiteltua sisällöllisiä näkemyseroja, joita eri teemoilla on (KAMK i.a.)

4.3 Laadullisen analyysin aineisto

Aineistoa olen kerännyt suomalaisista sanomalehdistä. Aineiston hakuun sain apua Diakonia-ammattikorkeakoulun tiedonhaun ammattilaiselta. Hain manuaalihaulla tietoa Googlasta hakusanoilla: Kunniaan liittyvä väkivalta, kunniamurha, kunniaväkivalta, pakkoavioliitto ja sukuelinten silpominen. Tarkoituksenani oli perehtyä sanomalehtien tarjontaan.

Sisäänottokriteerit määritin seuraavasti: Hakusanoilla löydettävät tulokset, julkaisujen tulee liittyä tutkittavaan aiheeseen, aineiston tulee olla suomen kielellä ja julkaisun aikaväli vuonna 2010–2017. Poissulkukriteereinä olivat vuoden 2010 ennen ilmestyneet aineistot ja muut kuin suomenkieliset julkaisut

Manuaalihaun suoritin käyttämällä Googlen hakukonetta. Hakusanaksi laitoin kunniaväkivalta. Tuloksia tuli 19 000. Rajasin hakuni vuosiin 2010–2017 ja tuloksia tuli kahdeksantoista (18). Kaikki olivat suomenkielisiä ja suurin osa oli Helsingin Sanomien artikkeleita.

Käytin erikseen vielä Helsingin Sanomien nettisivua ja laitoin hakusanaksi kunniaväkivalta, kunniaan liittyvä väkivalta, sukuelinten silpominen ja pakkoavioliitto. Tuloksia tuli yli viisikymmentä (50). Valitsin neljäkymmentäseitsemän (47) artikkelia tarkasteltuani niitä lähemmin.

Tein manuaaliset haut Aamulehden, Turun Sanomien, Tampereen paikallissanomien ja Kalevan sivustoilla. Hakusanaksi asetin kunniaväkivallan, kunniaan liittyvän väkivallan, pakkoavioliiton ja sukuelinten silpomisen. Aamulehdestä nousi kaksikymmentäkaksi (22) artikkelia. Turun sanomissa tuloksia tuli 186. Valitsin kolmekymmentäkaksi (32) artikkelia tarkasteltuani niitä lähemmin. Tampereen paikallissanomista ei hakukoneen mukaan noussut yhtäkään artikkelia, jossa käsiteltiin kunniaan liittyvää väkivaltaa. Kalevasta nousi kaksikymmentäkahdeksan (28) artikkelia. Yhteensä artikkeleja keräsin 111.

Valitsin nämä sanomalehdet, koska halusin eri puolilta Suomea olevia sanomalehtiä. Helsingin Sanomat ilmestyy Helsingissä, Turun Sanomat Turussa, Aamulehti Tampereella ja Kaleva Oulussa. Nämä sanomalehdet ovat neljä suurilevikkisintä sanomalehteä Suomessa ja ne kaikki ilmestyvät seitsemän kertaa viikossa. Tämä aihe on spesifi ja siksi ajattelin, ettei pienilevikkisistä sanomalehdistä välttämättä löydy tarvitsemaani tietoa.

4.4 Aineiston analyysi

Helsingin sanomissa artikkeleita löytyi eniten ja Kalevasta vähiten. Tähän voisi olla selityksenä esimerkiksi paikkakuntaerot ja ajankohtaisuus. Helsingin sanomat käsittelevät Helsingissä olevia asioita, jotka ovat pinnalla. Kaleva lehti ilmestyy Oulussa ja siellä ei välttämättä kunniaan liittyvä väkivalta ole koettu uutismediassa ajankohtaisena.

Keräämäni artikkelit löytyivät seuraavista sanomalehdistä

Aamulehti	22 artikkelia
Helsingin Sanomat	47 artikkelia
Turun sanomat	32 artikkelia
Tampereen paikallissanomat	0 artikkelia
Kaleva	28 artikkelia

5 TEEMOITTELUN TULOKSET

5.1 Kunniaan liittyvä väkivalta

Kunniaan liittyvästä väkivallasta artikkeleita löytyi yhteensä 51. Osaan artikkeleista oli haastateltu asiantuntijoita tai kokemusasiantuntijoita. Osa haastateltavista oli kunniaan liittyvän väkivallan uhreja. Uhrien nimettömyyden takaamiseksi heidän oikeita nimiä ei käytetty.

Artikkelien kirjoitustyyli oli neutraali. Haastateltavien puhetyyli vaihteli neutraalista kärkeäseen. Haastateltavien, jotka työskentelivät sosiaali- ja terveysalla, puhetyyli oli korrektia. Tähän vaikutti todennäköisesti työsuhteessa oleminen ja sen mukainen käyttäytyminen. Monet maahanmuuttajataustaisista haastateltavista esittivät mielipiteitään painokkaammin. Tulkki Beriwan Mahmood ja Tietoturvakonsultti Marzia Nazari ottivat haastattelussa kantaa kunniaan liittyvään väkivaltaan:

Viranomaisten pitäisi ottaa nämä asiat vakavasti. Ei saa missään nimessä ajatella, että tämä vain kuuluu kulttuuriin. Tänne tulleiden täytyy samoin ymmärtää, että ketään ei ole pakotettu muuttamaan Suomeen. Ja kun ollaan Suomessa, niin on Suomen kulttuuri. (Bäckgren 2017.)

Kun näemme epäoikeudenmukaisuutta, sitä vastaan pitää taistella. Ei kerta kaikkiaan voi ajatella, että tuo on vain noiden kulttuuri. Me asumme Suomessa, ja jos täällä suomalainen mies tai ulkomaalainen mies hakkaa vaimoaan, pitää kohdella heitä molempia ihan samalla tavalla. (Bäckgren 2017.)

Artikkeleissa kaikki haastateltavat tuomitsivat kunniaan liittyvän väkivallan ja pitivät sitä pahoinpitelyn muotona. Osa artikkeleista käsitteli rikosoikeudellista näkökulmaa ja esimerkiksi vankeusrangaistuksia. Näihin ottivat kantaa Irakin naisten yhdistyksen varapuheenjohtaja Ala Saeed ja Sisäministeri Paula Risikko:

Rikos on aina rikos. Nyt meillä on myös oikeuskäytäntöä, joka antaa tähän liittyville yhteisöille signaalin, ettei kunniaan liittyvää väkivaltaa hyväksytä Suomessa. (Kuokkainen 2017.)

Kunniaväkivalta on aina väärin ja se pitää tuomita. Kovat tuomiot antavat mallin, että näin ei kannata toimia ja saa tajuamaan, mitä laki Suomessa sanoo. (Kangas & Passi 2017.)

Johanna Latvalan haastattelu Turun sanomissa oli kirjoitettu kärkkäästi. Latvala (2017) peräänkuulutti tekstissä koulutuksien tarvetta poliisille ja terveysalan ammattilaisille. Hän esitti huolensa siitä, ettei kunniaan liittyvän väkivallan uhrit uskalla ottaa yhteyttä poliisiin tai muihin viranomaisiin. Hänen mielestä Suomessa tulisi käydä enemmän julkista keskustelua kunniaan liittyvästä väkivallasta ja yrittää muuttaa asenteita:

Tämähän on nimenomaan sellaista väkivaltaa, joka jää ulkopuolisilta huomaamatta, mutta joka yhteisön sisällä tiedetään kyllä. Olisi hyvä, että esimerkiksi poliisin ja terveydenhuollon viranomaisilla olisi omassa organisaatiossaan yksi taho, jota voisi konsultoida asiassa. Vasta maahan tulleille pitäisi systemaattisesti puhua näistä asioista. (Humalamäki 2017.)

5.2 Pakkoavioliitto

Pakkoavioliitosta keräsin artikkeleita yhteensä 14 kappaletta. Osaan artikkeleista oli haastateltu asiantuntijoita ja muut oltiin kirjoitettu teoriapohjalta. Artikkeleiden kirjoitustyyli oli neutraali ja korrekti. Pakkoavioliitoista keräsin vähiten artikkeleita. Olisi mielenkiintoista tietää, onko ilmiö tosiaan niin uusi Suomessa, ettei siitä kirjoiteta enempää.

Aamulehden haastateltava Maija Jäppinen otti kantaa pakkoavioliittoihin ja niiden kriminalisointiin. Pakkoavioliitoista oli kirjoitettu vähän, vaikka se on ajankohtainen aihe Suomessa ja muualla maailmassa.

Se täytyy erottaa järjestetyistä avioliitoista, jotka perustuvat edes osittain vapaaehtoisuuteen. Sen lisäksi pakkoavioliitot tulisi kriminalisoida sekä nopeuttaa avioeroprosessia tällaisissa tapauksissa. (Ahopelto 2016.)

Voimavarakeskus Monikan johtaja Natalie Gerbert moitti haastattelussaan Suomen valtiota siitä, miten se ei toteuta Istanbulin sopimusta. Teksti oli kirjoitettu neutraalisti, mutta siitä huokui haastateltavan turhautuminen tilanteeseen:

Helsingissä on matalan kynnyksen palveluita, mutta ehdottomasti liian vähän. Jos katsotaan muuta Suomea, niin väkivaltaa kokeneille naisille on tarjolla hyvin vähän palveluja jo pelkästään suomalaisille naisille, puhumattakaan siitä, jos asiaan liittyy esimerkiksi kunniaväkivaltaa tai pakkoavioliittoja. (Turun sanomat 2016.)

Suomessa pakkoavioliittoon liittyvää lakipykälää ei ole. Kalevassa kolme naiskansanedustajaa otti kantaa asiaan ja vaativat lapsiavioliittoihin tarkempia toimia niiden lopettamiseksi:

Me emme voi sivuuttaa sitä, että myös Suomessa on lapsiavioliittoja. Meidän vastuumme on varmistaa, että yksikään Suomessa oleva tyttö ei joudu naimisiin liian aikaisin ja vastoin tahtoaan. (Kaleva 2017.)

5.3 Kunniamurha

Kunniamurhasta keräsin yhteensä 17 artikkelia. Kunniamurhista kirjoitetut artikkelit käsittelivät tapausta, jossa Irakilaistaustainen mies oli uhannut toistuvasti tappaa siskonsa perheen kunnian palauttamiseksi. Tekstit oli kirjoitettu täyteen yksityiskohtia ja ne käsittelivät myös rikoslain nimikkeitä mahdollisissa kunniaan liittyvän väkivallan tapauksissa. Artikkelissa pohdittiin myös, miten poliisi tutkii vakavien rikosten valmistelua:

Korkeimman oikeuden päätös kunniamurhan suunnitteluun liittyvässä tapauksessa tulee vaikuttamaan siihen, miten poliisi tutkii vakavien rikosten valmistelua (Uhari 2017.)

Esitutkinnassa täytyy hankkia selvitystä siitä, onko valmistelutoimia ja mitä ne ovat. Onko hankittu pyssyjä, patukoita ja naamareita, tehty karttapiirroksia, ostettu patruunoita ja varattu tekoajoneuvoja? Selalaisista seikoista pitää saada selvyys, jotta syyte voi nousta ja menestyäkin oikeudessa (Uhari 2017.)

Monika-naiset liitto ry on Helsingissä vaikuttava monikulttuurinen järjestö. He kehittävät ja tarjoavat erityispalveluita väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaisille- ja lapsille. He painottavat, että Suomessa on tapahtunut kunniamurhia:

Järjestöstä kerrotaan, että sen tietoon tulleet kunniamurhat ovat sattuneet pääkaupunkiseudulla. Maahanmuuttajataustaiset uhrat ovat olleet täysi-ikäisiä, ja tekijänä on ollut surmatun naisen lähisukulainen tai entinen puoliso. Järjestö pitää myös mahdollisena, että muutama vuosi sitten sattunut alaikäisen tytön itsemurha oli todellisuudessa kunniamurha. (Kaleva 2010.)

Turun sanomissa oli samankaltainen artikkeli, jossa poliisi kuitenkin kielsi kunniamurhien tapahtuneen. Tämä herättää ristiriitoja siitä, miten kunniamurhia tutkitaan Suomessa ja miten viranomaisten suhtautuminen vaikuttaa tutkimistulokseen:

Poliisin tietoon ei ole tullut yhtään kunniamurhatapausta Suomessa. Pari vuotta sitten julkisuudessa ruodittiin kahta tapausta, joiden uskottiin olevan kunniamurhia. Esimerkiksi naisjärjestö Monika-Naiset liitto epäili viime kesänä, että eräs alaikäisen tytön itsemurha olisi todellisuudessa ollut kunniamurha. (Turun Sanomat 2011.)

5.4 Tyttöjen sukuelinten silpominen

Tyttöjen sukuelinten silpomisesta keräsin yhteensä 29 artikkelia. Tyttöjen sukuelinten silpomisesta oli kirjoitettu monelta eri kannalta. Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko haluaisi erillisen lain, jolla kieltää tyttöjen sukuelinten silpomisen:

Se, että meillä ei ole tullut ilmi oikeustapauksia, ei tarkoita sitä, etteikö tämä ilmiö olisi totta myös Suomessa. Minusta se olisi vahva viesti siitä, mitä pidämme ihmisoikeuksien kannalta oikeutettuna. Olen itse valmis viemään asiaa eteenpäin ja haluan keskustella tästä oikeusministerin kanssa (Kaleva 2017.)

Suomessa on tullut ilmi, että vuosittain tehdään kiinniommellun emättimen avauleikkauksia maahanmuuttajanaisille. Suurin osa niistä tehdään synnytyksen yhteydessä. Suurena huolena on, että silpomisia tehdään Suomessa:

Viranomaisten tietoon ei ole tullut yhtään tapausta, mutta sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilta on tullut vastaan epäilyjä siitä, että tyttöjä olisi ympärileikattu Suomessa. Suomessa asuville on tehtävä selväksi, että tyttöjen ympärileikkaus on kielletty, mutta naiset on kohdattava kunnioittavasti (Akimo 2017.)

Meillä ei ole tiedossa mitään tarkkoja lukuja, miten paljon näitä (avausleikkauksia) toimenpiteitä tehdään, mutta kyllä niitä tehdään (Akimo 2017.)

Ympärileikkaus aiheuttaa naiselle ongelmia, sillä arpinen kudος ei jousta. Synnytyksen hoidossa se ei ole kuitenkaan ollut ylitsepääsemätön ongelma (Akimo 2017.)

22.9.2017 ilmestyi Fenix Helsingin selvitys, jossa kerrottiin, että Suomesta vie-dään tyttöjä silvottavaksi. Kalevan artikkelissa kerrottiin, että haastateltavat tytöt kritisoivat esimerkiksi neuvolan kyvyttömyyttä ottaa silpomista puheeksi maahanmuuttajaäitien kanssa. Viranomaiset eivät osaa tai uskalla puuttua asiaan ja syynä on ylikorostunut kulttuurisensitiivisyys.

Se, että he ovat Suomen kansalaisia, tekee selvityksestä tärkeän. Tähän asti yleinen luottamus on ollut vahva, että tällaista ei tapah-tuisi laajasti ja terveydenhuoltojärjestelmä pystyy ehkäisemään ta-paukset. Näin ei selvästi kuitenkaan ole. Kukaan ei kysy, vaikka var-masti tämä koulussa jollakin tavalla huomataan. Arkaillaan, miten tästä puhuisin. Meillä on kynnyks puuttua tähän (Kaleva 2017.)

5.5 Tulosten tarkastelu

Suomalaisissa sanoma lehdissä kunniaan liittyvä väkivalta näyttäytyi haastatte-lujen ja teoriapohjaisten artikkelien kautta. Artikkeleissa teksti oli neutraalisti kir-joitettu. Aiheen vakavuuden takia esimerkiksi haastateltavat korostivat kunniaan liittyvän väkivallan vääryyttä ja tuomitsivat sen. Toimittajat olivat onnistuneet kir-jottamaan artikkelit mielenkiintoisella ja kunnioittavalla tavalla. En lukenut esi-merkiksi yhtäkään artikkelia, missä islam oli liitetty kunniaan liittyvään väkival-taan.

Maahanmuuttajataustaiset haastateltavat puhuivat kunniaan liittyvästä väkivallasta painokkaammin kuin kantasuomalaiset haastateltavat. Kantasuomalaiset haastateltavat olivat kaikki työpaikan puolesta haastateltavina, joten tällöin puheen edellytetään olevan korrektia. Yksityishenkilönä vastaa vain omasta ulosannista, mutta työssä henkilö edustaa koko organisaatiota ja sen mielipidettä. Maahanmuuttajataustaisten kärkeä puhe johtunee myös siitä, että heillä saattaa olla todellista kosketuspintaa kunniaan liittyvään väkivaltaan ja he ymmärtävät mitä se oikeasti on.

Toimittajien termien käyttö oli erilaista. Osa käytti tyttöjen sukuelinten silpomisen sijaan ympärileikkausta. Tästä on aikaisemminkin kiistelty, mutta virallinen termi on sukuelinten silpominen. Ympärileikkaus voidaan liittää poikien ympärileikkaukseen ja se ei ole niin brutaali kuin tyttöjen. Tyttöjen ympärileikkaus terminä kiillottaa sen todellista kuvaa. Kunniaväkivalta on toinen termi, mistä on kiistelty. Se on hyvin hyökkäävän kuuluinen eikä esimerkiksi arabian tai somalin kielessä ole käännöstä sille. Kunniaan liittyvä väkivalta on neutraalimman kuuloinen, mutta se kertoo mistä on kyse. Se on helpompi selittää kunniakulttuureissa kasvaneille ja vierasta kieltä puhuvalle.

Vuonna 2016–2017 kunniaan liittyvästä väkivallasta artikkeleita oli ilmestynyt aineistoni mukaan 43 kappaletta. Tämä on melkein puolet koko aineistoni määrästä ja se kertoo siitä, että kunniaan liittyvään väkivaltaan on alettu kiinnittää yhä enemmän huomiota viime vuosina.

Jatkotutkimukseksi ehdottaisin median ja kunnian liittyvän väkivallan yhteyttä ja miten mediassa käsitellään kunniaan liittyvää väkivaltaa. Mielestäni aihe on mielenkiintoinen ja ajankohtainen. Toisena jatkotutkimusaiheena olen pohtinut kirkon osuutta kunniaan liittyvään väkivaltaan ja sen pohtimiseen. Olen pitkään miettinyt, uskaltaako kirkko lähteä tämän aiheen tiimoilta työskentelemään. Olisi mielenkiintoista kuulla kirkon työntekijöiden näkemystä asiaan.

6 POHDINTA

6.1 Työn luotettavuus ja eettisyys

Tutkimus- ja kehittämistoiminnassa eettisten valintojen tulee perustua oikeudenmukaisuuteen, ihmisten kunnioittamiseen sekä tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen. Eettisyys käsittää myös jo olemassa oleva tiedon kriittisen arvioimisen. Rakentava kriittisyys luo pohjaa hyvien ammattikäytäntöjen jatkuvalla kehittämiselle ja niiden arvioimiselle. Opinnäytetyössä eettisyys merkitsee arvojen näkökulmaa, josta lähestytään opinnäytetyön tekemistä. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 11.)

Laadullisen aineiston teemoittelua tehdessäni olen pyrkinyt etenemään johdonmukaisesti. Luotettavuuden ja eettisyyden säilyttämiseksi olen perustellut viitekehyksen ja tutkimuskysymykseni on ohjannut tutkimusta koko ajan. Käytin opinnäytetyöni tiedonhaussa hyödyksi tiedonhaun ja tiedonhallinnan ammattilaisia. Olen lisännyt luotettavuutta testaamalla eri hakusanoja ja käyttänyt eri hakukoneita. Olen toiminut myös asettamieni sisäänottokriteerieni mukaan ja karsinut ylimääräisiä aineistoja.

Olen käynyt valittua aineistoa läpi, jotta se varmasti sopii opinnäytetyöhöni. Olen tuonut erilaisia julkaisuja mahdollisimman monesta eri lähteestä, jotta tieto olisi tukevaa. Olen pyrkinyt tuomaan esille vakuuttavia ja uskottavia perusteluita. Toimintani on perustunut totuudenmukaisuuteen koko prosessin ajan.

6.2 Oma ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön aihe valikoitui omista mielenkiinnon kohteistani. Minua on aina kiinnostanut naisten ja tyttöjen oikeudet ja niiden puolustaminen. Mielenkiinnon kohteen lisäksi valitsin aiheen, koska se on ajankohtainen. Suomessa toimii tällä hetkellä vain muutama järjestö, jotka ovat erikoistuneet kunniaan liittyvään väkivaltaan. Monilla sosiaalialan, terveydenhuollon, ja turvallisuusalan ammattilaisilla

ei ole käsitystä kunniaan liittyvästä väkivallasta ja sen muodoista. Lisäksi moni ammattilainen sekoittaa islamin kunniaan liittyvään väkivaltaan. Kaikkien viranomaisten tulisi olla tietoisia kunniakulttuureista ja yhteisöjen arvoista, jotta ennaltaehkäisevä työ tuottaisi hedelmää.

Käytin lähteinä suomen-, ruotsin-, ja englanninkielisiä aineistoja. Olin yllättynyt miten erilaista tietoa on olemassa. Olin varautunut siihen, ettei suomenkielisiä lähteitä löydy tarpeeksi, mutta olin positiivisesti yllättynyt, kuinka paljon materiaalia oli käytettävissä teoriaa kirjoittaessa. Osa lähteistä saamastani tietoa olikin kumottu seuraavassa lähteessä. Tämä hankaloitti työskentelyäni ja minun piti pohtia, kumpi lähteistä oli luotettavampi. Vanhoissa lähteissä tieto ei ollut yhtä todennukaista kuin uusimmissa. Monissa lähteissä huomasin, että kunniaan liittyvä väkivalta liitetään edelleen islamiin, vaikka niin se ei ole.

Ammattikorkeakoulun alkaessa minulle oli selvä jo, että opinnäytetyön kirjoitan väkivaltatyön aiheesta. Opiskelujen aikana yhdellä kurssilla käytiin läpi kunniaan liittyvää väkivaltaa ja tämä oli vain noin tunnin mittainen luento. Minulle aihe oli jo tuttu ja olin sitä itseopiskellut monta vuotta, mutta monille muille oppilaille aihe tuli ensimmäisen kerran esille. Työharjoittelupaikat hain jo todella ajoissa, että pääsisin varmasti väkivaltatyön yksiköihin. Työharjoittelujen kautta sain enemmän itseluottamusta ja kannustusta kirjoittaa kunniaan liittyvästä väkivallasta.

Ennen opinnäytetyön kirjoittamisen aloittamista muistan olleeni hieman naiivi ja ajatelleeni mustavalkoisemmin asioita. Voimavarakeskus Monikan ja Söpu-hankkeessa ollessani työharjoittelussa koin isoja mullistuksia ajattelussani ja ihmisten näkemisessä. Pääsin työskentelemään kunniaan liittyvän väkivallan tekijän kanssa ja nämä tilanteet olivat minulle erittäin haastavia ja rankkoja. Koen olleeni etuoikeutettu, että olen päässyt työskentelemään uhrin ja tekijän kanssa. Ammatti-identiteettini on kasvanut, koska nyt näen myös väkivallan tekijän ihmisenä enkä pelkästään toista satuttavana hirviönä.

Opiskelen kaksoistutkintoa ja saan sekä sosionomin että diakonin pätevyyden. Pähkäilin kauan, miten saan tähän työhön kristillisen näkökulman ja miten siitä

kirjoittaisin. Lopulta päätin kirjoittaa kristillisestä ihmiskäsityksestä ja kristinuskon etiikasta. Minulle kristillinen ihmiskäsitys on kaunis ja lohdullinen. Vaikka ihminen oltaisiin pahoinpidelty ja mitätöity, silti hän on Jumalan edessä kaunis. Uskovaisena tuo lause tuo minulle lohtua ja toivoa tulevaisuuden työstäni. Toivon voivani olla asiakkaalle se tuki ja toivo, jolla hän pääsee ylös jaloilleen. Jumalan rakkaus on voimaannuttava ja koen olevani erityisen siunattu, koska opiskelen haluaamani alaa.

Ammattikorkeakoulun opintojen lisäksi olen käynyt vuonna 2016 Raiskauskriisikeskus Tukinaisen koulutuksen ”Seksuaalisen väkivallan uhrin auttaminen”. Koulutuksessa sain työkaluja seksuaalista väkivaltaa kokeneen uhrin voimaannuttamiseen ja kriisiapuun. Lisäksi aloitin marraskuussa 2017 Naisten linjan väkivaltatyön vapaaehtoisuuskoulutuksen. Koen, että näillä koulutuksilla on ollut suuri vaikutus ammatillisuuteeni ja ne ovat tuoneet itseluottamusta minulle.

Opinnäytetyön kirjoittaminen on ollut minulle oma henkilökohtainen projekti, jolla tuon tietoisuuteen kunniaan liittyvää väkivaltaa ja kerron sen muodoista. Tulevaisuudessa näen itseni jossain väkivaltatyön yksikössä työskentelemässä. Opinnäytetyön kirjoittaminen on ollut mielekästä ja mielenkiintoista. Se on haastanut minut miettimään omia käsityksiäni kunniaista, naisen asemasta ja kulttuurisensitiivisyydestä.

Naisten ja miesten todellinen kunnia piilee kunnollisessa tasa-arvoisessa koulutuksessa. Todellinen kunnia voi kukoistaa vain, jos ihmiset lakkaavat juoruilemasta ja sekaantumasta muiden asioihin. Todellinen kunnia on sitä, että nuoret naiset päättävät rikkoa yhteiskunnan normeja taistelemalla oikeuksiensa puolesta ja ryhtymällä opettajiksi, lääkäreiksi, insinööreiksi, toimittajiksi, mekaniikoiksi, putkimiehiksi ja sähköasentajiksi tai miksi tahansa muuksi. Todellista kunniaa on suvaitsevaisuus, tasa-arvo ja kansalaisvastuu.

Loppuun haluaisin haastaa tämän opinnäytetyön lukijaa miettimään, mitä todellinen kunnia on? Voiko kunnia olla sidoksissa maineeseen, sosiaaliseen, taloudel-

liseen tai ammatilliseen asemaan? Onko kunnia sitä, että ihminen elää kunniallisesti, ansaitsee hyvän maineen ja noudattaa moraalisia periaatteita? Riippuuko kunnia sukupuolesta?

LÄHTEET

- Aapakallio, Johanna 2014. Perustietoa kunniaan liittyvistä konflikteista ja kunniaan liittyvästä väkivallasta. Viitattu 27.9.2017. https://sopu-tila.fi/site/assets/files/1051/taustatietoa_kunniaan_liittyvasta_vakivallasta.pdf
- Ahopelto, Eerika 2016. Kunniaväkivalta rantautui Suomeen, mutta siihen ei osata puuttua. Aamulehti. Viitattu 2.11.2016. <http://www.aamulehti.fi/kotimaa/kunniavakivalta-rantautui-suomeen-mutta-siihen-ei-osata-puuttua/>
- Akimo, Minna 2017. Tyttöjen ympärileikkaukset pelkona myös Suomessa—epäilyihin puututtava heti. Kaleva 10.2.2017. <http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/tyttojen-ymparileikkaukset-pelkona-myo-suomessa-epailyihin-puututtava-heti/751303/>
- Baladiz, Dilek 2009. I hederns skugga. De unga männens perspektiv. Växjö: Grafiska Punkten, 135.
- Blom, Juno & Erikson, Matilda, 2008. Om våld i hederns namn. Om våld i hederns namn och om skyldigheten att se och hjälpa utsatta. Viitattu 12.10.2017 <http://uudenmaanpiiri-mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/c79f3b3bb81daa42faa93db4537ca3b2/1507801833/application/pdf/126496/HandbokenOmvaldihedernsnamn2008.pdf>
- Bäckgren, Noona 2017. Helsinkiläinen Beriwan Mahmood lyttää “kunniaväkivalan” ja haluaa kaikki tytöt uimatunneille—“Suvaitsevaisuus on mennyt liian pitkälle”. Helsingin Sanomat 1.8.2017. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005309663.html>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. C, Katsauksia ja aineistoja 17. Verkojulkaisuna: <http://www.diak.fi/opis-kelu/opinnaytetyo/Documents/Kohti%20tutkivaa%20ammattikaytanta.pdf>.
- Forced Marriage i.a. What is forced marriage? Viitattu 21.11.2017 <http://www.forcedmarriage.net/whatis.html>

- Giray, Gazale & Romppanen, Hanni-Mari 2009. Minun kunnia ei ole sinun kunniasi. Kunniakäsityksen monet merkitykset. Teoksessa Tanja Tauro & Marjo Van Dijken (toim.) Kunnia konfliktina. Näkökulmia ilmiön tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn. Amoral— hankkeen loppuraportti. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliiton uudenmaanpiiri, 51,53 & 58.
- Holm, Pia 2009. Kunniaväkivallasta oikeudellisesta näkökulmasta. Kunniakäsityksen monet merkitykset. Teoksessa Tanja Tauro & Marjo Van Dijken (Toim.) Kunnia konfliktina. Näkökulmia ilmiön tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn. Amoral Hankkeen loppuraportti. Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliiton uudenmaanpiiri, 136, 138 & 139.
- Honour based violence awareness network ia. Forms of honour based violence and oppression. Viitattu 21.11.2017 <http://hbv-awareness.com/forms-of-hbv/>
- Humalamäki, Anna 2017. Kunniaväkivallan määrä Suomessa täysi arvoitus—”Se on asia, joka pitäisi todella selvittää. Turun Sanomat 6.7.2017. <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/3575006/Kunniavakival-lan+maara+Suomessa+taysi+arvoitus++Se+on+asia+joka+pitaisi+todella+selvittaa>
- Husseini, Rana 2014. Murha kunnian varjolla. Turku: Nomerta kustannus oy, 8 & 13.
- Ihmisoikeudet 2017. Oppia ihmisyydestä. Viitattu 21.9.2017. <http://www.ihmisoi-keudet.net/>
- Hansen Saana, Jäppinen Maija, Johanna Latvala & Sams Anni 2016. Ihmisoi-keusliitto. Kunniakäsitykset ja väkivalta. Selvitys kunniaan liittyvästä väkivallasta ja siihen puuttumisesta Suomessa. Ihmisoi-keusliitto: Helsinki, 50
- Jyrkiäinen, Senni 2009. Kontrolli ja kunnia. Koulutetut naiset ja julkisen tilan haasteet ylä-Egyptissä. Teoksessa Tanja Tauro & Marjo Van Dijken (toim.). Kunnia konfliktina. Näkökulmia ilmiön tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn. Amoral hankkeen loppuraportti. Helsinki: Man-nerheimin lastensuojeluliiton Uudenmaanpiiri, 83.

- Kaleva 2010. Naisjärjestö: Kunniamurhia tehdään myös Suomessa. 28.7.2010. <http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/naisjarjesto-kunniamurhia-tehdaan-myo-suomessa/177348/>
- Kaleva 2017. Suomalaistyttöjäkin viedään ulkomaille silvottavaksi–THL:n pääjohtaja ”hämmästynyt ja järkyttynyt”. Kaleva 22.9.2017. <http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/suomalaistyttojakin-viedaan-ulkomaille-silvottaviksi-thln-paajohtaja-hammastynyt-ja-jarkyttynyt/771224/>
- Kaleva 2017. Kansanedustajakolmikko tyttöjen päivänä: Lapsiavioliitot on kiellettävä Suomessa. Kaleva 11.10.2017. <http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/kansanedustajakolmikko-tyttojen-paivana-lapsiavioliitot-on-kiellettava-suomessa/773007/>
- Kangas, Jaana & Passi, Minna 2017. Kova tuomio kunniaväkivallasta antaa oikean signaalin, sanoo Irakin naistenyhdistyksen Ala Saeed–”Saa tajuamaan, mitä laki Suomessa sanoo”. Helsingin sanomat 14.7.2017. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005291741.html>
- Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yhteissopimus 1976/8. Viitattu 26.9.2017. http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1976/19760008/19760008_2#idp451642528
- Kvinnoforum 2003. A resource book for working against honour related violence. Viitattu 10.11.2016. http://uudenmaanpiiri-ml.fi-bin.directo.fi/@Bin/e0da1f218fba78670637c14e2f88e935/1478762907/application/pdf/126548/HRV_resourcebook_rapport1.pdf
- Kuokkainen, Katja 2017. Espoolainen Eva kamppaili irti väkivaltaisesta avioliitosta–Sisäministeri Risikko: ”Rikos on aina rikos, eikä väkivaltaa voi perustella millään. Helsingin sanomat 12.8.2017. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005323624.html>
- Laki poliisilaista 2011/872, 22.07.2011. Viitattu 26.9.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110872>
- Laki rikoslaista 1889/39, 19.12.1889. Viitattu 1.1.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>
- Lidman, Satu 2015. Väkivalta kulttuurin perintö. Sukupuoli, asenteet ja historia. Helsinki: Gaudeamus, 189, 255, 267, 245, 249 & 254.

- Linjakumpu, Aini 2015. Uskonnon varjot. Hengellinen väkivalta kristillisissä yhteisöissä. Tampere: Osuuskunta Vastapaino, 36.
- Luopajarvi, Katja 2004. Kunniaturhat- kulttuuria vai uskontoa? Teoksessa Kristiina Kouros & Susan Villa (toim.) 2004. Ihmisoikeudet ja islam. Helsinki: Like, 189.
- Monika-naiset liitto 2011. Tietoa ja taitoja väkivallan tunnistamiseen. Teoksessa Nnenna Allinen-Calderon, Batulo Essak, Sonja Hirvonen, Marianna Kanervo, Reet Nurmi, Minna Siitonen, Marjo van Dijken & Silja Westermarck (toim.) Tunnista ja turvaa. Käsikirja väkivallan uhrin auttamistyöhön vastaanottokeskuksissa. Helsinki: Oy Nord Print Ab, 15.
- Monika-naiset liitto ry 2013. Maahanmuuttajanaisiin kohdistuvan väkivallan erityispiirteet. Teoksessa Natalie Gerbert, Pirjo Sohlo & Jekaterina Tantt (toim.). Speak out! Opas väkivaltaa kokeneiden maahanmuuttajanaisten itseapuryhmien vetäjälle. Helsinki: Juvenes Print Oy, 9.
- Naisten linja 2017. Tietoa väkivallasta. Väkivallan muodot. Viitattu 10.9.2017. <https://www.naistenlinja.fi/tietoa-vakivallasta/vakivallan-muodot/>
- Oikeusministeriö 2017. Perustuslaki. Viitattu 14.9.2017. <http://oikeusministerio.fi/perustuslaki>
- Paajanen, Sirkku 2016. Kunniakulttuuria sosiaalityöntekijän silmin. Teoksessa Marianne Rautiokoski, Raman Hussain, Mervi Janhunen-Ruusuvuori & Heidi Kervinen (toim.) Kohtaaminen ja dialogi kunniakulttuuri- ja kunniaväkivaltatyössä. Didar-hanke. Tampere: Viestipaino oy, 84.
- Raamattu. Suomen Evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja
- Rautiokoski, Marianne & Janhunen-Ruusuvuori, Mervi 2016. Kunniakulttuuri ja väkivalta. Teoksessa Marianne Rautiokoski, Raman Hussain, Mervi Janhunen-Ruusuvuori & Heidi Kervinen (toim.) Kohtaaminen ja dialogi kunniakulttuuri- ja kunniaväkivaltatyössä. Didar-Hanke. Tampere: Viestipaino oy, 18.

- Roivanen, Ida 2017. Ministeri kieltäisi naisten ympärileikkaukset: Laki helpottaisi viranomaisten ja uhrien elämää. Kaleva 1.8.2017. <http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/ministeri-kieltaisi-naisten-ymparileikkaukset-laki-helpottaisi-viranomaisten-ja-uhrien-elamaa/766663/>
- Romanit.fi i.a. Väistäminen—Yhä tätä päivää? Viitattu 22.11.2017. <http://www.romanit.fi/opetus/tapakulttuuri/vaistaminen-yha-tata-paivaa/>
- Rättyä, Lea 2012. Diakoniatyö yksilöiden ja perheen parissa. Teoksessa Raili Góthoni, Riitta Helosvuori, Kalle Kuusimäki & Karolina Puuska (toim.) Kantakaa toistenne kuormia. Helsinki: Kirjapaja, 80–81.
- Röstlund, Lisa 2014. 12 år sedan mordet på Fadime Sahindal. Aftonbladet. Viitattu 2.11.2016. <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article18201504.ab>
- Slåen, Anne 2012. Lupa tappaa? Katsaus sharian ja kunniamurhien väliseen yhteyteen. Teoksessa Marianne Rautiokoski, Raman Hussain, Mervi Janhunen-Ruusuvuori & Heidi Kervinen (toim.) Kohtaaminen ja dialogi kunnia- ja kunniamurhien välillä. Didar-Hanke. Tampere: Viestipaino oy, 101.
- Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit 2016. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.10.2017. www.diak.fi/opiskelu/harjoittelu/Documents/Sosionomi_kompetenssit_2016.pdf
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2012. Tyttöjen ja naisten ympärileikkauksen estämisen toimintaohjelma 2012-2016 (FMG). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012:8. Helsinki, 13-16.
- Toive—Kristillinen vertaistoiminta, 2014. Kristillinen ihmiskäsitys. Viitattu 12.10.2017 <https://www.kristillinenvertaistoiminta.fi/hengellisyys/kristillinen-ihmiskasitys/>
- Turun Sanomat 2016. Suomi ei tue tarpeeksi turvapaikanhakija- ja pakolaisnaisia. Turun sanomat 4.3.2016. <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/852381/Suomi+ei+tue+tarpeeksi+turvapaikanhakija+ja+pakolaisnaisia>

Turun Sanomat 2011. Poliisi toivoo opettajilta apua kunniaväkivallan kitkemiseksi. Turun Sanomat 12.4.2011. <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/212554/Poliisi+toivoo+opettajilta+apua+kunniavakivallan+kitkemiseksi>

Uhari, Markku 2017. Valtionsyyttäjä: KKO:n linja kunniamurhan suunnittelujutussa vaikuttaa esitutkintoihin. Aamulehti 19.7.2017. <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/valtionsyyttaja-kkon-linja-kunniamurhan-suunnittelujutussa-vaikuttaa-esitutkintoihin-200272995>